

نشست خبری دبیر سیزدهمین جشنواره کتاب‌های آموزشی و تربیتی رشد:

به ازای هر روز آموزشی ۲۴ عنوان کتاب مناسب معرفی کرده‌ایم

محمد ناصری، دبیر سیزدهمین جشنواره کتاب‌های آموزشی و تربیتی رشد از پوشش صددرصدی مدارس با فهرستگان آثار مناسب تربیتی و آموزشی خبر داد. وی همچنین با اشاره به راه‌یابی ۴۳۶۶ عنوان کتاب مناسب به جشنواره امسال، از معرفی بیش از ۲۴ عنوان کتاب به ازای هر روز آموزشی برای دانش‌آموزان مقاطع مختلف خبر داد.

کتاب‌های مناسب و مؤثر، فرایندی را تعریف کرد تا فضای بهتری برای بهره‌مندی دانش‌آموزان از کتاب‌های مناسب فراهم شود. وی با تأکید بر این که بخشی از تربیت و آموزش در فضای کتابخانه اتفاق می‌افتد افزود: «امروزه جامعه کتاب مناسب را وابسته به کتاب درسی می‌داند؛ مثلاً کتابی که مفاهیم کتاب درسی را توسعه دهد یا ساده کند. در حالی که کتابی که آموزش و پرورش به دنبال آن است کتابی نیست که فقط مکمل کتاب درسی باشد. هر کتاب خواندنی‌فی نفسه قابل اعتنا و مهم است. وظیفه این دفتر آن است که شرایطی را فراهم کند تا جامعه بتواند از کتاب‌های خوب و مناسب بهره‌مند شود. به همین جهت موضوع سامان‌دهی منابع آموزشی و تربیتی آغاز شد.»

ارسال فهرستگان کتاب‌های مناسب به همه مدارس کشور

مدیر دفتر انتشارات و تکنولوژی آموزشی در ادامه به انتشار فهرستگان آثار مناسب اشاره کرد و گفت: «یکی از فعالیت‌های سامان‌دهی، معرفی کتاب‌های مناسب در فهرستگان است. در سال ۱۳۹۵ ما فهرستگان منابع آموزشی و تربیتی را به همه ۱۰۵ هزار مدرسه کشور ارسال کردیم. این یعنی پوشش صددرصدی مدارس کشور اعم از دولتی و غیردولتی. در حالی که تا پیش از این ۱۰ تا ۱۵ درصد مدارس این فهرستگان را دریافت می‌کردند. منابعی که در این فهرستگان معرفی می‌شود متنوع است و معلم می‌تواند بنا به سلیقه و نیاز خود آثاری را از میان آن‌ها انتخاب کند.»

ناصری با بیان این که رسانه‌ها آن‌طور که بایسته و شایسته است به کتاب نمی‌پردازند نقدی را به رسانه ملی وارد دانست و خاطر نشان

محمد ناصری با اشاره به تاریخچه دفتر انتشارات و تکنولوژی آموزشی گفت: «در سال ۱۳۴۱ که «مرکز خواندنی‌های نوسودان» و سپس «مرکز انتشارات آموزشی» در سال ۱۳۴۳ تأسیس شد ترویج مطالعه از جمله وظایف ذاتی این مرکز بود. چون در آن ایام خواندنی‌های مناسب کم بود باید خواندنی‌هایی تولید می‌شد که ارزان، دقیق، علمی و تأثیرگذار و مبتنی بر برنامه درسی زمان باشد. در این راستا مجلاتی به نام پیک منتشر شد. به برکت انقلاب اسلامی این مجلات که ۷ عنوان بود به ۳۰ عنوان مجله رسیده است. شمارگان ۳ میلیون و ۹۰۰ هزار آن مجلات نیز امروز به ۴۰ میلیون رسیده است. این مجلات همچنان ارزان است و حتی در دورترین نقاط هم به دست مخاطب می‌رسد و سعی می‌کند خلاءهای برنامه درسی را پر کند.»

وی با بیان این که ادبیات کودک و نوجوان بعد از انقلاب رشد چشمگیری داشته است افزود: «بعد از انقلاب اسلامی جهش قابل توجهی در این حوزه اتفاق افتاد و تولیدات بیشتری به شکل کمی و کیفی صورت گرفت. تعداد ناشران کودک و نوجوان پیش از انقلاب بسیار کم بود اما امروزه عدد بزرگی است. تولید کتاب‌های متنوع، بازاری را برای این محصول ایجاد کرده است که می‌تواند افراد سودجو را هم وسوسه کند.» ناصری در ادامه گفت: «این دفتر که امروز دفتر انتشارات و تکنولوژی آموزشی نام گرفته است، فراتر از دفتر انتشارات «کمک آموزشی و امور کتابخانه‌ها» است که در سال‌های اول انقلاب فعالیت می‌کرد. یعنی با زمان پیش رفته و فعالیت‌های گسترده‌ای دارد. ۱۷ سال پیش این دفتر بنابر وظیفه سازمانی آموزش و پرورش در تجهیز کتابخانه‌های مدارس و ترغیب همکاران فرهنگی به تبلیغ

خرید کتاب کمک آموزشی بیشتر سواد نمی آورد

ناصری با بیان این که نباید دانش آموزان را با حجم عظیمی از کتاب های کمک آموزشی روبه رو کنیم، افزود: «ما باید اولیا را آگاه کنیم که خرید کتاب کمک آموزشی سواد نمی آورد و خرید کتاب بیشتر به معنی موفقیت در کنکور نیست. اساساً اگر کتاب درسی توسط معلم تفهیم شود، نیازی به کتاب کمک درسی نیست. البته نه به طور کامل. چون دانش آموز غیر از کتاب درسی مباحث بسیاری را می تواند یاد بگیرد که در کتاب های درسی زمان و فرصت گفتنشان نیست. کتاب های کاملاً عام مانند مذهبی، ادبیات داستانی، مهارت های فردی، تاریخی و... همگی مهم هستند و موضوعیت دارند. به همین جهت به نظر می رسد همکاران فرهنگی ما در مدارس نباید دانش آموز را با حجم عظیمی از منابع کمک درسی روبه رو کنند چون باعث حیرانی و سردرگمی آن ها می شود.»

مدیر دفتر انتشارات و تکنولوژی آموزشی یکی از مشکلات برخی کتاب های کمک درسی را تلاش آن ها برای تبدیل کتاب درسی به خودآموز عنوان کرد و افزود: «کتاب درسی باید توسط معلم آموزش داده شود و تفهیم آن وظیفه معلم و فعالیت دانش آموز است. در غیر این صورت دیگر نیازی به مدرسه نیست. در مدرسه قرار است

تعلیم و تربیت اتفاق بیفتد و گرنه کلاس درس کلاس، آموزشگاه آزاد نیست که در آن معلم و دانش آموز ارتباط عاطفی قوی با هم ندارند. به خصوص در دوره ابتدایی اگر فضا را به سمتی ببریم که دانش آموزان فقط بتوانند تست بزنند و در مدارس خاص قبول شوند، مدرسه و کلاس و تعلیم و تربیت از مدار خود خارج شده و تبدیل می شود به آموزشگاهی که فقط سعی می کند ذهن دانش آموز را تقویت کند. ما باید سعی

همکاران فرهنگی ما در مدارس نباید دانش آموز را با حجم عظیمی از منابع کمک درسی روبه رو کنند چون باعث حیرانی و سردرگمی آن ها می شود

کنیم به خصوص در دوره دبستان در مقابل این موضوع بایستیم.»

کتاب های راه یافته به سیزدهمین جشنواره کتاب های آموزشی و تربیتی رشد موضوع دیگری بود که ناصری به آن اشاره کرد و گفت: «۴۳۶۶ عنوان کتاب مناسب در این دوره از جشنواره حضور داشتند که از میان آن ها ۱۰۷۳ عنوان کتاب به مرحله داورى رسیدند. البته با توجه به برگزاری جشنواره قرآنی کتاب های این حوزه و بخش فنی و حرفه ای از این چرخه خارج شدند. در جشنواره سیزدهم، ۶۸ داور در ۲۲ گروه داورى آثار را بررسی کردند. از میان ۱۰۷۳ عنوان کتاب، ۱۱۷ اثر از ۶۴ ناشر نامزد شدند که از میانشان دو ناشر مؤلف حضور داشتند. امسال به شکل چشم گیری ناشران شهرستانی هم در جشنواره حضور داشتند. ما ۲۵ اثر برگزیده و ۱۹ اثر تقدیری خواهیم داشت که ۲۵ ناشر در انتشار آن ها سهیم هستند.»

وی در آخر به حمایت های آموزش و پرورش از برگزیدگان اشاره کرد و افزود: «معاونت پرورشی، با همکاری وزارت ارشاد، سالانه کتاب هایی را برای تجهیز مدارس می خرد که برای تهیه کتاب ها باید به فهرستگان مراجعه کنند. همچنین ما برگزیدگان را در نشریه جوانه معرفی جامع تری خواهیم کرد. علاوه بر این وزارت ارشاد از برگزیدگان جشنواره های مختلف کتاب هایی را خریداری می کند. در شورای دیگری در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (که برای کتابخانه های عمومی کشور کتاب خریداری می شود) نیز این فهرستگان معتبر است. ما هم آثار برگزیده را در انتهای کتاب های درسی معرفی می کنیم.»

کرد: «رسانه ملی به دنبال تبلیغ کتاب هایی است که مؤسسات و ناشران پول تبلیغش را می پردازند. یعنی در این زمینه مانند رپرتاژ آگهی عمل می کند به جای آنکه معرفی آثار سودمند را وظیفه ذاتی خود بداند. امیدواریم منابعی که تبلیغ می شوند منابع مورد قبول آموزش و پرورش باشند که اگر نامناسب باشند درد خیلی زیاد است. اگر هم مناسب باشند باید ببینیم در چه جایگاهی از ۶۰ تا ۱۰۰ امتیاز قرار دارند. مادر فهرستگان کتاب های بالای ۸۰ امتیاز را معرفی می کنیم. اگر رسانه ملی آثاری با امتیاز مثلاً ۶۲ را تبلیغ کند، جامعه نمی داند که این کتاب در سطح مقدماتی و معمولی است. از این منظر رسانه، خصوصاً رسانه ملی، قابل نقد است.»

وی درباره تعامل با صداوسیما در جهت تبلیغ آثار مناسب افزود: «در شورای سیاست گذاری سامان دهی منابع آموزشی و تربیتی از وزارت ارشاد، معاونان وزیر آموزش و پرورش و نیز مدیر کل تبلیغات صداوسیما عضویت دارند. در کمیته برنامه ریزی و اجرایی هم صداوسیما عضویت دارد. اما این موضوع داخلی است و در داخل صداوسیما باید معلوم شود که سهم منابع آموزشی قابل اعتنا چقدر است و در صدی هم برای کسانی که پول تبلیغات را می دهند کنار گذاشته شود. ولی اگر مینا را بر این بگذاریم که تبلیغ کتاب های آموزشی همگی مبتنی بر پول باشد، مسلماً آنکه پولدار تر است تبلیغ می کند. رسانه ملی برای معرفی آثار برتری که ما در جشنواره معرفی می کنیم چه کاری می کند؟ صداوسیما با هر منطقی که می خواهد تبلیغ کند، باید کتاب مناسب و استاندارد را تبلیغ کند. نکته بعدی که باید در این زمینه به آن اشاره کرد آن است که محصولی که تبلیغ می شود لزوماً بهترین نیست. ذائقه و نگاه معلم فرق می کند. معلم ممکن است در یک کلاس با توجه به نیازهای دانش آموزانش کتاب های متفاوتی را معرفی کند. از همین روست که فهرستگان ما متنوع است.»

معرفی ۲۵ هزار کتاب مناسب در ۱۷ سال

ناصری درباره آثار معرفی شده در فهرستگان توضیح داد: «ما در این ۱۷ سال ۲۵ هزار کتاب مناسب را در کتابنامه معرفی کردیم. در سال تحصیلی ۹۵-۹۶، ۳۶۳۹ عنوان کتاب مناسب را برای مخاطبان همه مقاطع معرفی کردیم به طوری که به ازای هر روز آموزشی به طور میانگین بیش از ۲۴ کتاب معرفی کرده ایم.»

برای دانش آموزان دوره ابتدایی به ازای هر روز آموزشی بیش از ۷ عنوان کتاب مناسب، برای دانش آموزان دوره متوسطه اول به ازای هر روز آموزشی ۵ کتاب مناسب و برای دانش آموزان دوره متوسطه دوم ۶ کتاب مناسب، برای هنر جویان و هنر آموزان ۵ کتاب و در دوره پیش دبستانی ۲ عنوان کتاب مناسب معرفی کرده ایم.»

دبیر سیزدهمین جشنواره کتاب های آموزشی و تربیتی رشد گفت: «معلم با توجه به شناخت نسبی از ناشر و نویسنده و با توجه به توضیحات فهرستگان، و نیز با توجه به ذائقه خود و مخاطبش کتاب مناسب را انتخاب کند. در واقع این فهرست معلم را در دریایی از کتاب های قرار می دهد که می تواند سهم خود را انتخاب کند. البته همه فعالیت های مادر این زمینه ترویجی است نه اجباری. هیچ معلمی در هیچ مدرسه و مقطعی نباید مطالعه کتاب غیر درسی را اجبار کند. اما وزارت آموزش و پرورش معلم را برای انتخاب بهتر پشتیبانی می کند. البته معلمی که خود اهل کتاب و مطالعه نیست نمی تواند دانش آموزان را به این کار تشویق کند. اما وظیفه آموزش و پرورش آن است که این فهرستگان را در اختیار معلمان قرار دهد و به آن ها کمک کند.»